

תמונה ראשונה: אלף וחמש מאות אנשים לבנים התקבצו בפארק בשיקאגו כדי להקשיב לדבריו של איש המכרז על עצמו כעל הפירור האמריקאי, יורשו של אדולף היטלר. דגלים של צלב-הקרקס מתנופפים ברוח, גברתנים במדי פלוגות-הסער הנאציות שומרים על הסדר. מתוך הקהל נשמעות קריאות היסטוריות: "להרוג את הכושם! להרוג את היהודים!" **תמונה שנייה:** רחוב בפקינג. קבוצה של בנינים ובנות בגיל 16 או 17, העונדים סרטים אדומים על שרווליהם, נטפלים לעוברים-ושבים בעלי מראה אמיד. מבעד לחלונות אחד הבתים עפים החוצה רהיטים, מתרסקים על הכביש. הנערצים שפרצו פנימה מציגים לראווה, בחלונות, פיגמיות וכתונות-לילה. דיירי הדירה, היזורים ונפחדים, מנסים להימלט. הנערצים

הוקפה גם מלחמה זו במסמכי-עשן סמיכים של מליצות וסיסמות. היא היתה "מלחמת-שיחורר לאומית" או "מלחמה לעצירת התקופות הקומוניסטיות", "התערבות זרה" או "עזרה לעם קטן ומתקף". אך מעבר לכל הסיסמות, הוזקרו כמה עובדות פשוטות, שקבעו את אופי המלחמה: **בצד אחד לחמו ויאטי-נאמים בלבד. בצד השני היה עיקר נטל המלחמה מופל על החיילים האמריקאיים, שמיספרם עלה במשך הי שנה על רבע מיליון.** בשני הצדדים שלטו דיקטטורות. אך בעוד שהדיקטטורה הצבאית של סייגון נתקיימה על כסף אמריקאי, ותחום שלטונה נקבע על-ידי הכיבוש הצבאי של העוצמה האמריקאית, הרי הקומוניסטים שלטו בארבע חמישיות של

שתבעו לשים קץ למלחמה זו בעוד מועד. בכל העולם — זולת-ישראל.

הבלוף מאחורי הכוח השחור

משג אחר, שנולד בתשכ"ו והשטיב עליה את חותמה, נולד גם הוא בארצות-הברית, אך על רקע פנימי. **כוח שחור** היה זה שלב חדש, ומסוכן, של המהפכה הכושית האמריקאית. הוא ביטא את התיסכול הגובר של ציבור

איש השנה תשכ"ו

תולים עליהם שלטים, "אנחנו בורגנים!" — ועורכים להם תהלוכה בחוצות העיר. **תמונה שישית:** כפר בדרום ויאט-נאם. נשים מפספסות בפתח הבתים העלובים, ילדים משחקים ברחוב. לפתע רעש של מנועים כבדים בשמיים. להק של מט צינים ממטיר על הכפר פצצות נאפאלם ונפץ. הבתים עולים באש. לפידים חיים מתרוצצים בחצרות. למחרת היום הודעה בעיר הרחוקה: זאת היתה טעות. חיל-האוויר האמריקאי קיבל הודעה כוזבת שבכפר נמצאה כיחה של חיילי הוויאט-קונג, ועל כן החליטו להשמידו. כאלה היו התמונות של **תשכ"ו**.

שטח דרום ויאט-נאם ללא כיבוש צבאי ממש. **האמריקאים לחמו בוויאט-נאם כדי לקיים בסים צבאי על אדמת יבשת אסיה, בפתחה של סין. למען מטרה זו נשפכו נחלי דם, עלתה ארץ שלמה בלהבות, התנהלה מלחמה שגבלה בתוצאותיה בהשמדת-יעם.** מדינאים אמריקאיים חדי-מבט, כמו הסנטור פולברייט או הפרשן ואלטר ליפמן, הבינו את חוסר-התוחלת של מלחמה זו. אולם השליטים בושינגטון לא ידעו איך ל"היחלץ ממצב ביש. שהם עצמם לא ידעו איך התגלגלו לתוכו. במבוכתם הגוברת הלכו בדרך השיגרתית, שנקראה אסקאלאציה — הרחבת הפצצות, תיגבור הצבא, העלייה בסולם אמצעי-הלוחמה. **ממציאי האסקאלאציה ידעו שזהו בלוף. הם**

הנוחל נצחונות מזהירים על גבי הגייר — מבלי שאלה ישנו במאומה את תנאי חייו האמיתיים. השנים הקודמות עמדו בסימן ההישגים הגוברים של התנועה הגדולה לשיוויון זכויות הכושים. בהנהגתו של מארתין לותר קינג, באמצעות הפגנות בלתי-אלימות, הלכה התנועה מחיל אל חיל. נחקק חוק המבטיח להם את זכות-הבחירה, המוני כושים הוכללו ברשימות-הבוחרים. ההפרדה הגזעית נעלמה בהדרגה במקומות פומביים. **בתשכ"ו נתברר כי כל זה אינו אלא בלוף, וכי מצבם של הכושים לא השתפר. הם נשארו מחוץ לתחום — תחום המגורים, תחום החינוך, תחום השינושג הכלכלי. לא רק בדרום החשוך, אלא גם בצפון הנאור.** לכן העתיק מארתין לותר קינג את הפגנותיו צפונה, גרם

שלטון האנשים האפורים

א היתה זאת שנה טובה לאנושות. שום אסון היסטורי לא אירע בשנה זו. לא פרצה מלחמת-עולם. לא הוטלה פצצה גרעינית. **תחת זאת התדרדר העולם כאופן איטי, וכמעט שיגרתית, לקראת תהום.** הכל ידעו זאת. איש לא ניסה להכחיש את הדבר. ובכל זאת לא נמצא איש שיכול היה לעצור את התהליך. **כי בעולם של תשכ"ו שלטו ככל ארצות העולם אנשים אפורים.** היה זה אחד מסימני-ההיכר המובהקים של השנה: שלטון הבינוניות, שלטון האנשים הגבוכים. **בושינגטון ובמוסקבה, בלונדון ובירושלים, בכון וברומא, בדלהי ובטוקיו, עמדו ליד ההגה אנשים קמנים, חסרי-מעוף, שניסו להסתיר את מבוכתם מאחורי מליצות יגעות.** איש מהם לא היה מסוגל לשבור את מעגל-הקסמים. איש מהם לא יכול היה להלהיב את הדמיון העולמי, לזיום מדיניות חדשה ונוצרת, ללכת בראש המאורעות ולתת להם כיוון חדש, תחת להיגרר אחריהם בחוסר-ישע. **תחת להתמודד עם הפעיות ולחפש להן פתרון — דבר שהיב כשרון מדינאי ואומץ לב — חיפשו הכל כלופים לצורך התחמקות.** הוג האפרורי שלט במוסקבה, קוסיגין וברזניני, לא זיה מסוגל לפתח יוזמות ססגוניות, כמו כרושצ'וב. אחרי שפג המיתוס המלהיב של ג'ון קנדי התבצרה בושינגטון הבינוניות המתנפחת של ג'ונסון, ובסין נתגלה איש אפור ואלים בשם לין פיאו כיוורשו של מאו טסה-טונג, אחרון הי ענקים של הדור הקודם. בין כל האנשים האפורים האלה, ששמותיהם התנוססו על המינשרים וההצהרות והמחאות והאיגרות והאיומים של תשכ"ו, התדרדרו המאורעות.

חיילי "חיל הפרשים העופף" של ארצות-הברית נוחתים מאסוק בוויאט-נאם

למהומות-דמים בשיקאגו. העיר, שהתפרסמה לפני דור כי מיבצר הגאנגסטרים, התפרסמה השנה מחדש כמיבצר הי נאציונים הגלוי, התוקפני והמוצרה. אך חשוב מן השינוי הגיאוגרפי היה שינוי פנימי. בצדו של קינג קם דור חדש של מנהיגים צעירים, שמאסו בי שיטות שלא הוכיחו את יעילותם בטוחת קצר ובקצב מהיר. הם תבעו אמצעים אחרים. הם הושפעו מן הקנאים התוקפניים, שקראו לעצמם "מוסלמים שחורים". כך נולדה סיסמת "הכוח השחור". כוונתה לרכז את הכוח הכלכלי של הכושים לשם הפעלת לחץ ישיר. אך מסתמנת בה גם מגמה של מאבק אלים. **בשנה בה נערכו כמה התנקשויות בחיי המנהיגים הכושיים, השתכנעו הכושים כי גם הם צריכים לאחוז בנשק.**

ידעו כי אינם יכולים לנצח במלחמה זו, וכי הגברת האמצעים הצבאיים לא תשנה עובדה זו. הם ידעו גם כי כל הכרותיהם על רצונם בשלום, על נכונותם לנהל משאומתן עם כל הצדדים ובלו כל תנאים — אין לה תוכן — מפני שהצד השני מעוניין רק בדבר אחד, שהאמריקאים אינם מוכנים להסכים לו: סילוק צבאם מוויאט-נאם. לכן נמשכה מלחמת-ויאט-נאם. בסוף תשכ"ו לא נראה שום פתרון — ובפעם הראשונה מזה שנים רבות נראתה באופק האפשרות הממשית שהעולם יתדרדר, בעל כורחו, ומבלי שאיש ירצה, לתוך מלחמת-העולם השלישית והאחרונה. **לכן נועקו מיטב הכוחות בכל העולם לתנועות**

בלוף ושמו אסקאלאציה

מו לכל שנה, היו לשנת תשכ"ו כמה מילים משלה — מילים שסימלו את מאורעותיה העיקריים, ושלא נודעו לפני כן. המילה העיקרית היתה אמריקאית אופיינית. אין לה תרגום עיברי מוסמך. **א ס ק א ל א צ י ה.** אסקאלאציה פירושה: העלאת הדיורג, הרחבת הממדים, הגברת הקצב. **האסקאלאציה של מלחמת ויאט-נאם היתה, בלי כל ספק, התופעה המרכזית של תשכ"ו — יבתור שכזו תירשם השנה בהיסטוריה.** כמו מלחמת ספרד ב-1936, כמו מלחמת קוריאה ב-1950,